

ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อการเพิ่มพฤติกรรมความช่วยเหลือทางการพยาบาล
ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1

นางสาว วิภาญจน์ ศิลปรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-634-916-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECT OF GROUP COUNSELING ON INCREASING
NURSING CARING BEHAVIOR OF FIRST-YEAR NURSING STUDENTS

MISS VINEEKARN SELEPARUSMI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-634-916-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อการเพิ่ม
พฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาลของนักศึกษา
พยาบาลชั้นปีที่ 1

โดย

นางสาว วนิกาญจน์ ศิลปรัมย์

ภาควิชา

จิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสริช โพธิแก้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
[รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ บุญสุวรรณ]

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
[รองศาสตราจารย์ สุภาพรรม โฉตรจรัส]

.....
[ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสริช โพธิแก้ว]

.....
[รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล]

.....
[รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณราย หรรษ์ประชา]

วิทยานิพนธ์ ศิลปรัศมี : ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อการเพิ่มพฤติกรรมการช่วยเหลือทางพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 (THE EFFECT OF GROUP COUNSELING ON INCREASING NURSING CARING BEHAVIOR OF FIRST-YEAR NURSING STUDENTS)
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสริช โพธิแก้ว 244 หน้า
ISBN 974-634-916-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อการเพิ่มพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส ซึ่งสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 16 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 8 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ตามแนวคิดของโอลเซน เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมซึ่งมีจำนวน 8 คน ไม่ได้รับเงื่อนไขใดใด งานวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบ ABF (ABF Control Group Design ทดสอบก่อนการทดลอง ขณะทดลองและติดตามผล โดยแบ่งเป็นระยะข้อมูลเส้นฐาน (A) ระยะเพิ่มพฤติกรรม (B) ระยะติดตามผล (F) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมช่วยเหลือทางการพยาบาลตามแบบช่วงเวลา การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ เป็นเทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจึงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของตุ๊ก (Tukey) และทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. พฤติกรรมการช่วยเหลือของนักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพิ่มขึ้นสูงกว่าพฤติกรรมการช่วยเหลือของนักศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ทั้งในระยะเพิ่มพฤติกรรม และในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พฤติกรรมการช่วยเหลือของนักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มในระยะเพิ่มพฤติกรรมและระยะติดตามผลเพิ่มขึ้นสูงกว่าพฤติกรรมการช่วยเหลือในระยะข้อมูลเส้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. พฤติกรรมการช่วยเหลือของนักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มในระยะเพิ่มพฤติกรรม และในระยะติดตามผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา ..... จิตวิทยา
สาขาวิชา ..... จิตวิทยาการปรึกษา
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C742596 : MAJOR COUNSELING PSYCHOLOGY

KEY WORD: GROUP COUNSELING / NURSING CARING BEHAVIOR / NURSING STUDENTS
VINEEKARN SELEPARUSMI : THE EFFECT OF GROUP COUNSELING ON INCRFASING
NURSING CARING BEHAVIOR OF FIRST - YEAR NURSING STUDENTS
THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SOREE POKAEO., Ed.D. 244 pp.
ISBN 974-634-916-3

The purpose of this research was to study the effect of group counseling on increasing caring behavior of the first-year nursing students. The subjects were 16 first-year nursing students from Boromrajchonnee Narathiwat Nursing College who volunteered to participate in the experiment. The experimental group attended Ohlsen group counseling for two hours, twice a week, during the period of 5 weeks which made approximately 20 hours. The control group was given no condition. This research used the ABF control groups design. Data were collected through the time interval observation of nursing caring behavior. The data were analyzed by the analysis of variance with repeated measures. When significant differences were found, either Tukey method or t-test method was used to analyze the differences between the pairs.

Results showed that

1. Caring behavior of the nursing students who recieved group counseling increased significantly higher than those in the control group at .05 level.
2. Caring behavior of the nursing students attended group counseling during the treatment and the follow up phase increased significantly higher than those during the baseline phase at the .05 level.
3. Caring behavior in the treatment phase and the follow up phase of the experimental group had no significant differences at the .05 level.

ภาควิชา.....จิตวิทยา
 สาขาวิชา.....จิตวิทยาการปรึกษา
 ปีการศึกษา.....2539

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นพลังใจที่ยิ่งใหญ่สำหรับผู้วิจัยในการพัฒนาตนเองต่อไปจากโอกาสหนึ่งของชีวิตที่ได้เรียนรู้ ได้ตามศักยภาพของตนเองมี ผู้วิจัยขอระลึกถึงทุกความหมายที่เกิดขึ้นจากบุคคลหลายหลายท่าน ณ ที่นี้ คือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสริช โพธิแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง เป็นที่สุด และไม่อาจสรรหาคำใดมากล่าวอ้างได้หมดในที่นี้ ผู้วิจัยขอนำคำกล่าวหนึ่งจากอาจารย์ที่เื้อื่อให้ผู้วิจัยมีความสุขกับงานวิจัยในครั้งนี้ "เมื่อสนใจสิ่งที่อยู่เบื้องหน้าอย่างชัดเจน เมื่อนั้นจะได้เห็นสิ่งต่างๆ ในโลกได้อย่างชัดเจน" ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุภาพรชน โครตรจรัส รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล รองศาสตราจารย์ ดร. พรรณราย ทรัพย์ขบประกา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว ดร. จิน แบรี่ ที่เป็นเสมือนผู้สร้างรากฐานทางปัญญา สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้วิจัยเติบโตทางความคิดยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ทศนีย์ นนทษสร อาจารย์พยาบาลที่เป็นแม่แบบ เป็นจุดเชื่อมต่อของความฝันและความจริงจากสิ่งที่อาจารย์ได้สร้างสรรค์ไว้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลนราธิวาส คณะอาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นราธิวาส ที่ได้อำนวยความสะดวกในการทดลอง และ การเก็บข้อมูล เป็นอย่างดี ขอขอบคุณ นักศึกษาพยาบาลทุกรุ่น ทุกท่าน โดยเฉพาะนักศึกษาที่ได้มีประสบการณ์ในการวิจัยครั้งนี้ร่วมกัน ก้าวแรกที่เริ่มต้นของการก้าวไปสู่ความเป็นครู ผู้วิจัยอยู่ตรงนี้ได้อย่างมีความสุขก็เพราะพวกเขาเหล่านี้

กราบขอบคุณพี่ บุญเลิศ คำปັນ ที่สละเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความเต็มใจ พี่กัลยา เดชนันท์รัตน์ พี่อุบล สาธิตะกร และอีกหลายท่านที่กล่าวหาไม่หมด ที่ได้สะท้อนแนวทางการปรึกษาเชิงจิตวิทยาให้ผู้วิจัยชัดเจนขึ้น ขอขอบคุณ น้องดารารัตน์ บันลือพงศ์เจริญ น้องผู้เป็นที่รัก ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณ ทุกชีวิต ที่ร่วมไหลเป็นสายธารความคิดเดียวกัน "จิตวิทยาการปรึกษา" โดยเฉพาะเพื่อนจิตวิทยาการปรึกษารุ่น 10 ผู้เื้อื่อประสบการณ์ชีวิตร่วมกัน

สิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิตของผู้วิจัย คือพระคุณของคุณพ่อจ๊อด คุณแม่วิไลพร ศิลปรัตน์ และคุณครูผู้สอนสั่งศิษย์ตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงวันนี้ ผู้วิจัยจึงได้รับสิ่งที่ดีที่สุดเสมอมาในชีวิต และ "ทีวีโรจน์" ผู้เป็นทั้งกำลังใจ และกำลังทรัพย์ รอคอยผู้วิจัยด้วยความเข้าใจ เสียสละ

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนส่วนหนึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

วันกาญจน์ ศิลปรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	66
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	80
สมมติฐานของการวิจัย	80
ตัวแปรในการวิจัย	80
คำจำกัดความในการวิจัย	80
ขอบเขตของการวิจัย	82
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	83
2. วิธีดำเนินการวิจัย	85
กลุ่มตัวอย่าง	85
การออกแบบการวิจัย	88
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	89
การเก็บรวบรวมข้อมูล	94
การดำเนินการทดลอง	95
การวิเคราะห์ข้อมูล	110
3. ผลการวิจัย	111
4. การอภิปรายผลการวิจัย	127
5. สรุปผลการวิจัย	159

สารบัญ [ต่อ]

	หน้า
รายการอ้างอิง	170
ภาคผนวก	182
ภาคผนวก ก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	183
ภาคผนวก ข แบบประเมินการเกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการ พยาบาล	189
ภาคผนวก ค คู่มือพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาล	191
ภาคผนวก ง บันทึกกระแสกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเรียงตาม ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการดำเนินกลุ่ม	202
ภาคผนวก จ ตัวอย่างการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวคิด และทฤษฎีที่ใช้	221
ภาคผนวก ฉ วิเคราะห์ลำดับขั้นในการพัฒนาการกลุ่ม	237
ภาคผนวก ช ค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการ พยาบาลจำนวน 12 พฤติกรรม จำแนกพฤติกรรมย่อย ในแต่ละครั้งที่ทำการทดลอง ทั้งสามระยะของกลุ่ม ทดลอง และกลุ่มควบคุม	242
ภาคผนวก ซ ค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการ พยาบาลจำนวน 3 พฤติกรรม จำแนกพฤติกรรมย่อย ในแต่ละครั้งที่ทำการทดลอง ทั้งสามระยะของกลุ่ม ทดลอง และกลุ่มควบคุม	243
ประวัติผู้วิจัย	244

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงรายการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาลของ นักศึกษาพยาบาล	109
2 แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละ $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน [S.D] ของพฤติกรรม การช่วยเหลือทางการพยาบาลทั้ง 15 พฤติกรรมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะข้อมูลพื้นฐาน ระยะเพิ่มพฤติกรรม และระยะติดตามผล	112
3 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ [Two - way ANOVA with Repeated Measures] ของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาลใน ภาพรวม 12 พฤติกรรมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะข้อมูลพื้นฐาน ระยะเพิ่มพฤติกรรม และในระยะติดตามผล	113
4 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วยเหลือ ทางการพยาบาล 12 พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ในระยะข้อมูล พื้นฐาน ด้วยวิธีการทดสอบค่าที [t-test]	115
5 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วยเหลือ ทางการพยาบาล 12 พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ในระยะเพิ่ม พฤติกรรม ด้วยวิธีการทดสอบค่าที [t-test]	115
6 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วยเหลือ ทางการพยาบาล 12 พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ในระยะติดตามผล ด้วยวิธีการทดสอบค่าที [t-test]	116
7 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วย เหลือทางการพยาบาล 12 พฤติกรรม ในระยะข้อมูลพื้นฐาน ระยะเพิ่ม พฤติกรรม และระยะติดตามผล ในกลุ่มทดลอง	117
8 แสดงผลของการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการ ช่วยเหลือทางการพยาบาล 12 พฤติกรรมของกลุ่มทดลองในระยะข้อมูลพื้นฐาน ระยะเพิ่มพฤติกรรม และระยะติดตามผล	118

สารบัญตาราง [ต่อ]

9	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ [Two - way ANOVA with Repeated Measured] ของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาลในภาพรวม 3 พฤติกรรมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะข้อมูลพื้นฐาน ระยะเพิ่มพฤติกรรม และในระยะติดตามผล	120
10	แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาล 3 พฤติกรรม ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ในระยะข้อมูลพื้นฐาน ด้วยวิธีการทดสอบค่าที [t-test]	122
11	แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาล 3 พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ในระยะเพิ่มพฤติกรรม ด้วยวิธีการทดสอบค่าที [t-test]	123
12	แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาล 3 พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ในระยะติดตามผล ด้วยวิธีการทดสอบค่าที [t-test]	123
13	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาล 3 พฤติกรรม ในระยะข้อมูลพื้นฐาน ระยะเพิ่มพฤติกรรม และระยะติดตามผล ในกลุ่มทดลอง	124
14	แสดงผลทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาล 3 พฤติกรรม ของกลุ่มทดลอง ในระยะข้อมูลพื้นฐาน ระยะเพิ่มพฤติกรรม และระยะติดตามผล	125

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โครงสร้างการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม	46
2 มโนทัศน์ของการพยาบาล	64
3 พฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาล	65
4 แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละ $\bar{X}$ ของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาล 12 พฤติกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ [Interaction effect] ระหว่างกลุ่ม กับระยะการ ทดลองทั้ง 3 ระยะ	114
5 แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละ $\bar{X}$ ของพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาล 3 พฤติกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์ [Interaction effect] ระหว่างกลุ่ม กับระยะการ ทดลองทั้ง 3 ระยะ	121